

Mukaana kundaa Ba-Eebere OSOMO

Mukaana wu básono nde kundaa ba-Dzwife ba bánama nzili a Kriste. Ka basoolo mbwuru wu áasono mukaana wu o, lo ndagha yi a nganma yili ti mbwuru munde ágyighili osoolo Bisono bibi ngili. Mu kuulu, me mu bye nde ákagwolo bifaana mu osuo enganma kundaa ba-Dzwife ba bánama nzili a Kriste. Bákamwehẽ bakriste baba nsomo nkara a kimini tee mu matala ma bábaana bo okabulusweme. Mu obo, mbwuru wu áasono bo mukaana wu ákaluomo bo mu osini a ndagha oyo mpini, mu ogwene onyaã nzili a Kriste.

Mu matala ma bankagha-kwuru, Nzaami áli ágwihini sa limõ ya ba-Dzwife. Nde ályele bo ti, kala mbwuru si lisumu, nde faana odzwa nyama mu ogwa nde mukaba ya Nzaami sa sa nde kolokolo. Lo mukaana wu li mu okalyele mu nkubu yi a ndaa nde ti, ogwihini ku onyaghara ku ósi Nzaami ya baara ba bási kana mu Mwana a nde obvulu kuu nsomo. Mu kuulu, ndagha yi oogyighili Yiisu-Kriste kundaa baara yibvulu mandagha ma ógyighili bangye-yulu, ya Moyidze, ya Aarõ, ya Dzodzuwe. Me Yiisu li Mwana a endoomo e Nzaami ki bágwi mukaba mu nkooro a masumu ma baara bwohonon. Nswe munde wu aasa kana mu nde ka afirisyili a nzala a ogwa mikaba mu nkooro a masumu ma nde o. Nzaami sa sa lisumu li nde kolokolo.

Bu me bu baakakaba mukaana wu:

- Mwana a Nzaami li mbwuru wu munene (1.1-3).
- Yiisu bvulu bunene ya bangye-yulu (1.4–2.18).
- Yiisu bvulu bunene ya Moyidze ya Dzodzuwe (3.1–4.13).
- Yiisu li ngaa a Nzaami wu bvulu bunene (4.14–7.28).
- Yiisu aagyi a ogwihini ku obvulu ogwihini kuu nsomo (8.1–9.22).
- Mukaba a Yiisu li wu a mbunu ya nde li wu masini (9.23–10.31).
- Banga-a-kana babake ba banene baba nsi-
nkulu (11.1-40).
- Litswe linama efaana e Yiisu (12.1–13.19).
- Sununu li mandagha ya mamboro mama
masini (13.20-25).

Nzaami aabili kundaa bihi mu Mwana

¹ Mu matala ma makulu, Nzaami ábili mu bifaana bilagha ya mu mansa malagha kundaa bankagha-kwuru mu mibighili.

² Lo mu bitsughu bibi masini bi, nde aabili kundaa bihi-a-be mu Mwana, wu aatwulu nde mu ogwolo mapfa ma bilogho byehene. Me mu ndehe si nde ágyighili byehene bi bili.

³ Mwana wu, wu li osehene o nsia a Nzaami, ya wu li omonono kuu bu ali nde, aakasughu byehene mankaana mu ndagha a nde yi a lileene.

Bu amana otsehebe baara banga a masumu, nde aabwi-nsini ku kwogho kii babaghala kii nsia mu mayulu.

⁴ Mwana bu abvulu bangye-yulu,

nde ágwolo pfa li nkwumu yibvulu bunene ya
nkwumu yi a ndaa-bo.

Mwana bvulu bangye-yulu

⁵ Mu kuulu, kundaa nki ngye-yulu Nzaami
ámaalyele ti:

«We li Mwana a me wu baghala,
lolo li me aamburu we?»

Bwunu we ti:

«Me sa nkala taara a nde
Ya nde sa akala Mwana a me wu baghala?»

⁶ Lo mu matala ma ágweghe nde mwana a nde
wu a nsomo mu nsie, nde ályele ti:

«Nyaã bangye-yulu ba Nzaami bwohono bakunu
mabuo ña nkulu a nde!»

⁷ Mu bangye-yulu, nde ályele bu:

«Nde aakasa ti bangye-yulu ba nde bakala mifulu,
Ya ti, basala ba nde bakala mile mi mbaa.»

⁸ Lo mu Mwana, nde ályele ti:

«A Nzaami, likubu li we lili lili mibvu ya mibvu!
Ya mukaana a emfumu e we li mukaana wu
bunsumu.

⁹ We aadzyi bunsumu ya we aabele bubi,
Me mu obo Nzaami, Nzaami a we, áseme we
Bu agyiri ña yulu a mutswi a we maala mama esee
Nde aabvulusuo dzyi mu we ti bambaala ba we.»

¹⁰ Ya nde áfirilyele ti:

«Mfumu, ku ebaana, me we áagyigili nsie,
Ya mayulu mali bigyighili bi myaã mi we.

¹¹ Byehene bibye sa bidzimini, lo we sa kala bwunu
a bu li,

Byehene sa biñmini ti anga binkuru,

¹² Ya we sa fughuru bye ti anga bu baakafughuru
enkuru ki ela ki baakalaha ña yulu,

*Ya sa basobo bye ti anga bu baakasobo enkuru,
Lo we, we li wuunu munde ya we sa kala mu
matala mwohono.»*

¹³ Kundaa nki ngye-yulu Nzaami ámaalyele ti:

*«Bwa-nsini ku kwogho e me kii babaghala,
Tee mu matala ma aansa me ti mitaara mi we
mikala nkara a myili mi we?»*

¹⁴ Bangye-yulu bwohono ka bali mifulu mi mi-
ikasalala Nzaami o, ya mi bágweghe mu osalala
ba bafaana obagha pfa lili obvwughu?

2

Obvwughu ku onene

¹ Me mu obo, bihi-a-be lifaana osa mukolo mu
nsia yi liigyughu kala ti ka lidzyi ogwuñumu o.

² Mu kuulu, kala ti ndagha yi ólyele bangye-
yulu yikeele, ya kala ti bo bwohono ba bátsumunu
mangili ya ba bási nkyini bábagha mufuru wu a
faana,

³ bunu bihi likughu obvwughu, kala ti li-
ikamenene obvwughu ku onene kuu bubo, yi
óbaana oluo Mfumu, yi ólyele bihi babo ba
bágyughu yo ti yili yi a nganma?

⁴ Ya Nzaami si ányeme bumpughulu bu bo mu
bilyimi ya bimaã, mu bigyighili bi mpaana bibi
mawa-mawa, ya mu bikaba bi Mufulu a Ngili bi
ákaba nde, ti bwunu a bu oli waa li nde.

⁵ Buulu ka kundaa bangye-yulu Nzaami ágwi
litumu li nsie yi akala aagya o, yi lili mu okabili
bihi-a-be.

⁶ Lo bumpughulu bu ndagha oyo buli mu
Bisono bi biikalyele ti:

Mbwuru nande ali, mu kuulu we libili mweẽ mu nde?

Bwunu we mwana a mbwuru nande ali, mu kuulu we tsimini nde?

⁷ We áatwulu nde ku nsie a bangye-yulu mu mana matala,

We áalaha nde kagha lili nsia ya lili budziri,*

⁸ We áatwulu bilogho byehene ña nsie a myili mi nde.

Mu kuulu, Nzaami bu átwulu bilogho byehene kunsá litumu li nde, nde ka ányaã elogho si etsyini ki ekughu obihi litumu li nde o. Ya mu matala ma, bihi-a-be nkini liimono o ti byehene bili kunsá litumu li nde.

⁹ Lo bihi liikamono ti Yiisu, munde wu bátwulu mu mana matala ku nsie a bangye-yulu, mu nkooro a bu amono mpara yi a lipfu, aalaha kagha lili nsia ya lili budziri. Mu kuulu, mu bwehe bu Nzaami, nde ákpi mu nkooro a baara bwohono.

¹⁰ Mu kuulu, ali ofaana kundaa Nzaami wu aagyighili byehene ya aakakebe bye mu osa kuulu ti mu mpara yi ómono Yiisu, Yiisu akala wu aakughu mpaala abiri baana balagha mu osomo mu nsia a nde. Mu kuulu me Yiisu aakabiri bo ku obvwughu.

¹¹ Mu kuulu wu aakatsehebe baara ya ba bábatsehebe, bo bwohono Taara mumõ. Me mu obo nde ka kughu omono budzwa o mu ota bo ti baana ba bataara a nde,

¹² ña alyele nde ti:

Me sa ndyele nkwumu a we kundaa baana ba taara a me,

Me sa nsyighi we ña kara li emvuñunu.

* **2:7 2.7** Kagha lili mpu a empu ki mukogho

¹³ Ya ábwehe ti:

Me sa nsa emiini ki elagha mu nde.

Ya áfirilyele ti:

Me ndindi, me ya baana ba oogwi me Nzaami.

¹⁴ Mu obo, buulu baana bali baara baba makili ya nyuru mō, bwunu obo si Yiisu ágwolo nyuru yi obo, mpaala mu lipfu li nde, nde amana mpini a dyabulu[†], munde wu áali ya litumu mu lipfu,

¹⁵ ya okwulu babo ba báli kunsá bunkana mu bumweē bu bo bwohono mu nkooro a nza-lamweē a lipfu.

¹⁶ Mu kuulu Yiisu ka ágyi mu oyabaha bangye-yulu o, lo mu oyabaha baara baba musyi a dzumu li Abarahame.

¹⁷ Me mu obo, nde áli faana okala ti baana ba taara a nde mu myehene, mpaala akala mukwuru a bangaa ba Nzaami nga-a-nyĩ ya wu bakughu osa kana mu nde mu esala e Nzaami, mu omaha masumu ma baara.

¹⁸ Mu kuulu, nde ndeme ámono mpara mu bigy-eele, nde kughu obaha babo ba baakasomo kunsá bigyeele.

3

Yiisu bvulu Moyidze

¹ Me mu obo, bandughu mu kana baba ngili, be ba lili emō mu mbili a Nzaami, litaha mihi kundaa Yiisu, munde wu lisoolo ti li ntumu ya mukwuru a bangaa ba Nzaami, me mu nde bihi liikasa kana.

[†] **2:14 2:14** Dyabulu ngu satana, wu baakata si ti Lusifeere, mfumu a mifulu mi mibi

² Nzaami ásuolo nde mu osa esala ya nde ásala kye mu bunsumu, *ti bwunu a bu ólí Moyidze mu nzo a nde yohono.*

³ Mu kuulu, nsia a nde yibvulu bunene ya yi a Moyidze. Mutwu-manzo aakabvulu a nsia ya nzo yomo.

⁴ Nswe nzo yili a wu aakatwu yo, lo wu aakatwu byehene ngu Nzaami.

⁵ Mu mi mitala *Moyidze nde áli mbwuru wu bakughu osa kana mu nzo a nde yohono ti anga musala* mpaala akala mpughulu mu mandagha ma bákalyele.

⁶ Lo Kriste li bunsumu ti anga mwana wu oogwi Taara litumu mu nzo. Bihi-a-be lili nzo a nde kala ti bihi-a-be lisi kana lili mukughu ya emiini bi lili a bye mutwunu.

Osomo mu ebini e Nzaami kii ogwumu mu kana

⁷ Me mu obo, ti anga bu ookalyele Mufulu a Ngili:

«Lolo li, kala ti be ligyughu likyi li nde,

⁸ *Ka likala a mikolo ngyi o, ti anga mu matala ma líbihi be osa litumu li Nzaami,*

Mu etsughu ki lígyeele be nde ku syehe,

⁹ *Njaala bankagha-kwuru ba be bágýeele me mu omono bu aansa me,*

Ya bo bámono bigyighili bi me

¹⁰ *Mu mibvu makwumu mana (40).*

Me mu obo me ánkolo eseene ekye nkehe

Ya me ándyele ti: “Mikolo mi bo miikagwunumu matala mwohono,

Ya bo ka baasoolo manzili ma me o.”

¹¹ *Mu obo, kunsá nkehe a me, me áándaba mukihi ti:*

*Si okala ka bunu, bo ka basomo mu ebini kii
ogwumu ki angyighili me bo o!»*

¹² Bandughu mu kana, lisa mayele, mbwuru si mumõ mu be anyaã okala a mukolo mubi wu gwene a kana ya wu aatyeghe Nzaami wu a mweẽ ebughu.

¹³ Lo nswe etsughu, liikagwa be a be bukyini, mu matala mwohonon ma bakughu olyele ti «Lolo li», mpaala mbwuru si mumõ mu be anyaã osa mutswi mpini mu nkooro a emfiri-a-mfiri ki masumu.

¹⁴ Mu kuulu, bihi-a-be lili emõ ya Kriste, kala ti ligyighili onama nde tee ku masini ti bu líbaana.

¹⁵ Bwunu a bu bályele ti:

Lolo li, kala ti be ligyughu likyi li nde,

*Ka likala a mikolo ngyi o, ti anga mu matala ma
líbihi be osa litumu li Nzaami.*

¹⁶ Mu kuulu, ba na báabihi osa litumu li Nzaami na mbihi a na bágyughu bo nde? Ka oli bo bwohonon ba bápala mu Edzipite kunsá litumu li Moyidze o?

¹⁷ Ya kundaa ba na Nzaami ákolo nkehe mu mibvu makwumu mana (40)? Ka oli kundaa babo ba bási masumu, babo ba bákpi ku syehe o?

¹⁸ Ya kundaa ba na nde álaba mukihi ti bo ka basomo mu ebini e nde kii ogwumu o? Ka oli babo ba bási nkyini o?

¹⁹ Ya bihi lili mu omonon ti bo bákuono osomo omonon mu nkooro a ku bábihi osa kana.

4

¹ Matala maala misiini mimi osomo mu ebini kii ogwumu o nde nkini mali, lisa mayele, mu kuulu mbwuru si mumõ mu be anyaã omononon ti nde aakuono osomo omonon.

² Mu kuulu báluo bihi nsia yi mbwe ti anga bu báluo bankagha-kwuru si. Lo ndagha yi bágyughu bo, bo ka bábagha ndaana mu yo o, mu kuulu bo ka báli emō mu kana ya babo ba bágyughu yo o.

³ Bihi-a-be ba liikasa kana liikasomo mu ebini kii ogwumu, bwunu a bu ályele nde ti:

Kunsa nkehe a me, me aandaba mukihi ti:

Si okala ka bunu, bo ka basomo mu ebini e me kii ogwumu o!

Bigyighili bi nde, bámana ogyighili bye obaana ku ebaana e nsie.

⁴ Buulu, mu mi mitala etsughu kii nsaama, bályele mu Bisono ti: *Ya mu etsughu kii nsaama Nzaami ágwumu mu bisala bi nde byehene.*

⁵ Ya mu Bisono byini bibye, nde áfirilyele ndiri: *Si okala ka bunu, bo ka basomo mu ebini e me kii ogwumu o me o!*

⁶ Mu obo, ba bágyughu nsia yi mbwe nsomo ka básomo mu ebini kii ogwumu ekye o mu nkooro a bu bágwene a bintamana, ankoho babake bakughu nkini osomo omo.

⁷ Nde áfirikuru etsughu, ki aakata ti «lolo li». Matala malagha bu maluru, nde ályele mu muṇma a Dabvide mu nkooro a etsughu ekye, ti bu bátswama olyele nsomo ti:

Lolo li, kala ti be ligyughu likyi li nde,

Ka likala a mikolo ngyi o.

⁸ Mu kuulu, kala ti Dzodzuwe ásohobo bo mu ebini kii ogwumu, nkini ali ṇa mbihi oṇo, Nzaami ka ákaafiribili mu etsughu ekimi o.

⁹ Mu obo oli a ogwumu kuu etsughu kii Sabate, ogwumu oko ku bábuu mu baara ba Nzaami.

¹⁰ Mu kuulu, munde wu áasomo mu ogwumu, ndehe si aasomo mu ogwumu mu bisala bi nde ti bwunu a bu ógwumu Nzaami mu bisala bi nde.

¹¹ Mu obo, litswe lisa maswa mu osomo kunsu ogwumu oko, mpaala onyaã okala a mbwuru wu aabwa mu efaana ki babo ba bágwene a bintamana.

¹² Buulu, ndagha a Nzaami yili yi a mweë, yili a lileene ya yibvulu lipee lili mampele mwolo mu oto. Yo yiikasomo ya yiikakaba muwumunu ya mufulu, yo yiikakaba mu bábvughu binama ya yo yiikakaba musojo. Yo yiikalamana mi ookadzyi mukolo ya bitsimi bi mukolo.

¹³ Ka oli a elogho si emõ ki bágyighili ki eegwene okamojono na busu bu yo o, byehene biigyighili okamojono bwunu a bu bili na nkulu a yo. Ya me kundaa yo akala bihi liisuo bisala bi bihi.

Yiisu mukwuru a bakwuru ba bangaa ba Nzaami

¹⁴ Buulu bihi-a-be lili a mukwuru a bakwuru ba bangaa ba Nzaami, wu áabulusaghaba mayulu, Yiisu, Mwana a Nzaami, litswe likwara mu mpini bumpughulu bu kana.

¹⁵ Mu kuulu, bihi-a-be ka lili a mukwuru a bangaa ba Nzaami o wu aakwono okala emõ ya bihi mu mpara a bihi. Lo mukwuru a bangaa ba Nzaami a bihi bágyele nde mu mandagha mwohono ti anga bu bali mu okagyeele bihi bameme, lo nde ka ási masumu o.

¹⁶ Mu obo, litswe libehene mu kana lwohono na likubu li nsia a Nzaami, mpaala libagha nyii ya bwehe, ya babaha bihi-a-be mu matala ma mafaana.

5

¹ Nswe mukwuru a bangaa ba Nzaami baaka-suolo nde ɲa kara li baara ya baakatwulu nde mu osalala Nzaami mu ndaana a baara. Esala e nde me mu okagwa bikaba ya mikaba mu nkooro a masumu.

² Nde kughu obaghala babo ba bagwene osoolo ya ba baakagwunumu, buulu nde ndeme si li mbwuru.

³ Ya mu obo, nde faana ogwa mikaba mu nkooro a masumu ma ndeme ya mama baara.

⁴ Mbwuru mu endeme ka kughu olyele o ti nde mukwuru a bangaa ba Nzaami, nsia oyo baakagyagha yo mu mbili a Nzaami, ti anga bu ógyagha yo Aarõ.

⁵ Bwunu obo si Kriste ndeme ka ágwolo nsia yi okala mukwuru a bangaa ba Nzaami o, nde ágyagha yo kundaa munde wu áalyele nde ti:

We li mwana a me, lolo li me aamburu we.

⁶ Ti bwunu a bu ookalyele ndagha yinke yi:

We li ngaa a Nzaami mu matala mwohono ti bu óli Melekisedeke.

⁷ Me nde wuulu mu bumweẽ bu nde ɲa nsie, áasamana ya áapele mu bingubu ya mansana munde wu áakughu obvwuhu nde mu lipfu, ya nde ábagha mvuru mu nkooro a bintamana bi nde.

⁸ Ngu okala ti nde áli Mwana a Nzaami, nde ágyighi bintamana mu myehene mi mímwehẽ nde mpara.

⁹ Ya Nzaami ási nde akala mu kughu ya akala munde wu aakagwa obvwughu kuu mibvu ya mibvu kundaa baara bwohono ba ba bali a bintamana mu nde.

¹⁰ Mu kuulu Nzaami ályele ti nde mukwuru a bangaa ba Nzaami ti bu oli Melekisedeke.

Ndagha yi a mpini

¹¹ Mu ndagha oyo, bihi lili a mandagha malagha ma liilyele, lo mambaala ma mo mali mpara, mu kuulu be ayi lili ya maleme mu obaghala mandagha.

¹² Nkini be áyi baluo, lo be ofirikasagha ti mbwuru mukimi aluo be mandagha ma Nzaami, mama nkara ebaana. Be tee sonali nkini mu okan̄ma mabiene, lo ka bi-odza bi bikubu o?

¹³ Nswe munde wu li nkini mu okan̄ma mabiene ka kughu osa lisobo mu mandagha mama nsumu o, mu kuulu nde li nkini mwana wu a ɲa nzeeme.

¹⁴ Lo bi-odza bi bikubu bili bibi bakwuru, mu nsa-nsala a bo, bo bágyihini ya básoolo osa lisobo ɲa kara a mandagha ma mabwe ya ma mabi.

6

¹ Me mu obo, litswe litaha ku maluo mama bakwuru bu lisihi ku mbihi maluo mama ebaana mu Kriste, bihi ka lifiritwu bitsini bi ndagha yi o: Ogyin̄i mayele mu onyaã bigyighili bi bíkpi ya osa kana mu Nzaami,

² maluo mu mi mitala liboghoru ya onaã myaã ɲa yulu a mutswi, osighili o ba bákpí mu lipfu ya mumfwunu wu mibvu ya mibvu.

³ Bihi me obo liigyighili, kala ti Nzaami gwi muswa.

⁴ Mu kuulu, ka okughu okala o ti baara ba bámaagyagha otsyeme o Nzaami, ba bámaalyini

ekaba kii mayulu, ba bámaagyagha Mufulu a Ngili,

⁵ ba bámaalyini ndagha a Nzaami yi mbwe ya lileene lili nsie yi aagya,

⁶ lo bo babwi, si okala ka bunu, bo ka bakughu ofirigyini mayele o mu sa lili ywolo, bu bafiribaṇana Mwana a Nzaami ṇa yulu a kuruwa ya bagwi baara matala mama otughu nde.

⁷ Mu enganṁa, nsie yi ookanoṇo bamvulu mu nswe matala ya yi ookamene bisagha bi bili a mupfunu kundaa ba baakasala manseghe mu yo, yo yili yi óseme Nzaami.

⁸ Lo kala ti yo yiburu mansiene ya mingaama, yo ka yili a mupfunu o, edzighi ebi esyili sa babiili yo epwolo ya ku masini sa batsughu yo mbaa.

⁹ Bandughu baba mukolo, ngu okala ti bihi lili mu okabili obo, bihi lili a kana ti ndagha yimbwe yili mu okakebe, ndagha me ngu obvwughu.

¹⁰ Mu kuulu Nzaami ka li wu gwene a bunsumu o, nde ka kughu odzimini bigyighili ya dzyi li liisuo be mu nkwumu a nde o, mu esala ki liisi be mu matala ma máluru ya ki lili mu ofirikasa mu matala ma kundaa ba bangili.

¹¹ Lo bihi lidzyi ti nswe mbwuru mu be asuo mbaa gyini oyo tee ku masini, mpaala emiini e nde ekala kii mukughu,

¹² be linyaã okala babolo, lo be likanama efaana kii babo ba baakagwolo mu kana ya mu mukama pfa li bágwi misiini.

Misiini mi Nzaami ya emiini

¹³ Mu matala ma ógwi Nzaami misiini kundaa Abarahame, Nzaami álabá mukihi mu nkwumu

a ndeme, mu kuulu ka óli a mbwuru mukimi wu áabvulu nde bukwuru o, wuulu nde alaba mukihi mu nkwumu a nde.

¹⁴ Nzaami ályele ti:

Ngan̄ma, me sa ngyighili oseme we ya me sa ngwa we baana ya bateghele ba balagha.

¹⁵ Mu obo, Abarahame ási mukama ya ágyagha bi osiini a nde Nzaami.

¹⁶ Baara baakalaba mukihi mu nkwumu a mbwuru wu bvulu bomo bukwuru, ya mukihi li nsughu yi aakasuo ti ndagha a bo yili yi a ngan̄ma ya nde aakasuhubu munsohobo.

¹⁷ Lo Nzaami ádzyi osuo ŋa tse-tse kundaa ba baakagyagha pfa li ásiini a nde bo. Nde ádzyi osuo ti nde ka kughu osobo mukakana a nde o. Nde ási obo ŋa ányeme misiini mimye mu mukihi wu álaba nde.

¹⁸ Me mu obo, misiini ya mu mukihi wu álaba nde bili mandagha mwolo maala ka bakughu osobo o. Mu mo, si okala ka bunu, Nzaami ka kughu opfiri o. Mo maakagwa bihi-a-be ba lisihi byehene bukyini bubu mpini, mu okasa emiini mu misiini mi bátwulu ŋa nkulu a bihi.

¹⁹ Emiini eli kundaa muwumunu a bihi-a-be ti anga enkulu kii mpini ki eekatehebe bwara mu madza, kye eekasomo tee ku mbihi a nkpan̄a eko yi a ngwumu yi a ngili.

²⁰ Omo mu ósomo Yiisu nsomo ya bihi mu nkooro a bihi, nde ayi li mukwuru a bangaa ba Nzaami mu mibvu ya mibvu, ti anga Melekisedeke.

7

Mukwuru a bangaa a Nzaami mu litumu li

Melekisedeke

¹ *Melekisedeke* wu, áli *Mukogho a Saleme, ngaa a Nzaami a Nzaami wu a Nkara Yulu*. Me nde áyibwana ya áseme Abarahame mu matala ma áfi nde ku odzwana mvulu yi ábagha nde ña nkulu a mikogho.

² Me kundaa nde Abarahame ágwi kaba limõ mu makaba kwumu mu byehene bi ábagha nde. Nsomo, mbaala a nkwumu a nde «mukogho wu bunsumu», ya ña nseele nde li «*Mukogho a Saleme*», mbaala ti «mukogho wu edzuunu».

³ Nde ka áli a taara o, ka áli a ngughu o, ka áli a bankagha-kwuru o, ka áli a etsughu ki báburu nde o, ka áli a etsughu ki lipfu o, lo nde áli ti anga Mwana a Nzaami, nde li ngaa a Nzaami mu matala mwohonono.

⁴ Limono mupfunu a mbwuru wu! Kundaa nde *Abarahame*, nkagha-kwuru, *ágwi kaba limõ mu makaba kwumu mu bi bibvulu bubwe mu bi ábagha nde*.

⁵ Ankoho, baana ba Lebvi babo ba bágyagha bungaa bu Nzaami, ti bwunu a bu óli Mikyene, báli a litumu mu ogwolo kaba limõ mu makaba kwumu kundaa baara ba nsie. Odzyi olyele ti, kundaa baana ba taara ba bomo, ba bápala boho si mu Abarahame.

⁶ Lo Melekisedeke wuulu ka li mu musyi a bankagha-kwuru ba bo o, ágwolo kaba limõ mu makaba kwumu kundaa Abarahame ya áseme munde wu bágwi misiini.

⁷ Baara bwohonono basoolo ti: Mukwuru áakaseme muke-muke.

⁸ Ya ña, ba baakatolo kaba limõ mu makaba kwumu bali baara ba baakakpa, lo

kundaa Melekisedeke mbwuru wu baakasuo bumpughulu ti nde li mweẽ.

⁹ Ya likughu olyele ti, Lebvi wu áakagwolo kaba limõ mu makaba kwumu, ndehe si ágwi kaba limõ mu makaba kwumu, mu embihi ki Abarahame.

¹⁰ Mu kuulu, Lebvi áli nkini munsa mweẽ a nkagha-kwuru a nde, mu matala ma óbwana Melekisedeke Abarahame.

¹¹ Bangaa ba Nzaami baakasuolo bo mu dzumu li Lebvi ti bu okasala Aarõ ti bwunu a bu ookatumu Mikyene mi basi-Isaraye. Lo esala ki bákasala bo ka éli kii mukughu o. Áli ofaana ti ngaa a Nzaami mukimi wu a ti anga Melekisedeke apala, lo ka mu efaana kii Aarõ o.

¹² Mu kuulu, ña baakasobo esala kii bungaa bu Nzaami, bafaana osobo si Mikyene.

¹³ Ya munde wu otala bisono bi, li mbwuru wu a dzumu likimi, liili si mbwuru mutsyini mu lo nkini ka ámaasala ña ebini ki baakagwa bikaba ti anga ngaa a Nzaami o.

¹⁴ Buulu, baara bagyighili osoolo ti Mfumu a bihi ápala mu dzumu lili Yuda, mu dzumu liili Moyidze ka ályele ndagha o mu mi mitala bangaa ba nzaami.

¹⁵ Ya mandagha mali nkara tse-tse: ngaa a Nzaami mukimi aapala ya nde li ti anga Melekisedeke.

¹⁶ Nde ka li ngaa a Nzaami mu litumu li Mikyene mimi musyi a dzumu o, lo mu lileene li laama li liigwene a masini.

¹⁷ Mu kuulu, básuo bumpughulu ba mu nde:

We li ngaa a Nzaami mu mibvu ya mibvu, ti anga

*Melekisedeke.**

18 Mu obo, baamaha mukyene wu mukulu, mu kuulu nde ka aafirisyili a mpini ya mupfunu o,
 19 buulu Mikyene ka miikasa ti elogho ekala mukugho o, lo baagwi bihi emiini ki ebvulu bubwe, mu kye bihi liikabehene ya Nzaami.

20 Mandagha mamó mákughu mu mukihi wu ólaba Nzaami. Lo baara ba dzumu li Lebvi ayi bangaa ba Nzaami gwene a mukihi wu ólaba Nzaami.

21 Lo Yiisu aapala ngaa a Nzaami mu mukihi wu ólaba munde wu áalyele kundaa nde ti:

«Mfumu álaba mukihi, nde ka akala aafirisobo bitsimi o:

“We li ngaa a Nzaami mu mibvu ya mibvu.”»

22 Mu obo, Yiisu li esughu kii ogwihini ku obvulu bubwe.

23 Lisobo li like me li, balagha baakakiri mu esala ki bungaa bu Nzaami, mu kuulu lipfu liikakahaba bo mu okasala esala kii bungaa bu nzaami mu matala mwohono.

24 Lo Yiisu, buulu nde li mu matala mwohono, nde li a bungaa bu Nzaami bu bugwene a masini.

25 Me mu obo nde kughu obvwuhu kuu mankulu babo baala mu nde, baakayabehene ya Nzaami, mu kuulu nde li mweẽ mu matala mwohono mu okasamana mu bo.

26 Mukwuru a bangaa ba Nzaami wu faana mu bihi me munde wu a ngili, wu gwene a ebili, wu gwene a masumu, wu áakaghaba ya banga-a-masumu, wu báseene ku nkara a mayulu.

* 7:17 7.17 7.17 Bik 110.4. 7:21 7.21 Bik 110.4

²⁷ Nde ka li ti anga bakwuru ba bangaa ba Nzaami babake o ba baakagwa mikaba nswe etsughu, nsomo mu masumu mama ndaa-bomo, ɲa mbihi mu mama baara. Mu kuulu, nde ágyighili ndagha oyo mu sa limō, bu ágwi nyuru a ndeme.

²⁸ Mikyene miikabyaha bakwuru ba bangaa ba Nzaami baara baala ka bali bakughu o, lo olaba mukihi ógyi ɲa mbihi a Mikyene, olaba mukihi oko óbyaha Mwana wu baghala, wuli mukughu mu matala mwohonon.

8

Osamana ku okulu ooluru

¹ Ndagha yibvulu mupfunu mu mi lili mu okalyele ngu yi: bihi-a-be lili a mukwuru a bangaa ba Nzaami wu obo, wu áabwi-nsini ku ngulu a kwogho kii babaghala ki likubu li Nzaami mu mayulu,

² ti anga musala wu a ebini kii ngili ya wu a ngo ebvulu ki ótwu Mfumu, lo ka mbwuru o.

³ Nswe mukwuru a bangaa ba Nzaami baakabyaha nde mpaala akagwa bikaba ya mikaba. Oli bubwe ti ndehe si akala a elogho ki aagwa.

⁴ Kala ti Kriste áli ɲa nsie, nkini nde ka áakaakala ngaa a Nzaami o, mu kuulu oli a bangaa ba Nzaami bakimi ba baakagwa bikaba ti bwunu a bu ookatumu Mikyene.

⁵ Bangaa ba Nzaami babo baakasala mu nzo a Nzaami mu efaana ki esala kii mu mayulu, edzyimi-a-dzyimi ki mandagha ma mali mu enganma mu mayulu. Mu kuulu, ɲa óbaana Moyidze otwu ebvulu, Nzaami ályele kundaa nde

ti: *Mono, gyighili myehene bwunu a bu oli efaana ki ánsuo me we ku yulu a munguo.*

⁶ Lo mu bu, Nzaami aagwi nde esala ki ebvulu mupfunu, buulu nde li nzili yi obvurulu ogwihini ku obvulu bubwe, ku oli mu misiini mi mibvulu bubwe.

⁷ Buulu, kala ti ogwihini kuu nsomo oko óli kuu mukughu, nkini áli ka bákaasagha ogwihini kuu nsa ywolo o.

⁸ Lo ásyeme bo mu epfwumu ki ámono nde mu bo ña ályele ti:

Bu me bu olyele Mfumu: Mu bitsughu bi bili mu ogya,

me sa nsa ogwihini ya nzo a Isarayelee,
ogwihini ku onyaghara ya nzo a Yuda.

⁹ *Ogwihini oko ka okala ti anga ku ánsi me ya bataara ba bo o*

mu etsughu ki ánkware me bo mu kwogho,
mu opaha bo mu nsie yi a Edzipite.

Buulu bomo ka bási mukama mu ogwihini o me o,
mehe si áanyaghala bo,
obo me bu olyele Mfumu.

¹⁰ *Ña mbihi a bitsughu bibye, obo me bu olyele Mfumu*

Mono ogwihini ku akala aansa me ya nzo a Isarayelee:

me sa ntwulu Mikyene mi me mu bitsimi bi bo,
me sa nsono mye mu mikolo mi bo.

Me sa nkala Nzaami a bo,
bo sa bakala ekaana e me.

¹¹ *Ka ofirikala a mbwuru si mumõ o wu akala aaluo nganda-mbwuru a nde wu bali nsie mõ,*

*bwunu we wu aalyele kundaa mbaala a nde ti:
Soolo Mfumu!*

*Mu kuulu, bo bwohono sa basoolo me
obaana mu baara ba basala tee mu bakwuru*

*¹² Buulu, me sa nsa bo kolokolo mu bipfwumu bi
bo,*

me ka afirindibili mweẽ mu masumu ma bo o.

*¹³ Nzaami bu abili mu ogwihini ku onyaghara,
nde aasi kuulu ti ogwihini kuu nsomo okala ku
okulu. Lo elogho kiili ayi ki ekulu ya ki enmini,
kye eekagye ku odzimini.*

9

¹ Ogwihini kuu nsomo oko óli a mikele mu obuono Nzaami ya ebini e nde kii ngili ña nsie.

² Buulu bátehebe ebvulu kii nsomo, ki baakata ti ebini kii ngili, onjo óli a ebini ki baakatwulu miindi, tabele, ya mampa ma bágwi bikaba kundaa Nzaami.

³ Ya ku mbihi a eko kii byele, óli ya ebvulu ki baakata ti ebini kii nkara a ngili.

⁴ Omo óli a gyiri lili mu oore li baakatsughu mananaase, ya nkobo yi a ogwihini yi bákili oore mu mangulu mwohono, munsa nkobo óli a ebenene kii mu oore ki eli a maane, óli si a mukaana a Aarō wu áafulu, ya mameẽ ma básono mikyene mimi ogwihini.

⁵ Ña yulu a nkobo yi a ogwihini, *basyerubē* baba nsia bákafughu mu bidzyimi-a-dzyimi bi bo ebini ki baakagwa makili mu oluomo kolokolo a masumu. Lo ka lidzuru ndagha ela-ela o.

⁶ Bilogho byehene bibye bátwulu bye omo, ya mu nswe matala, bangaa ba Nzaami bákasomo

mu ebvulu kii nsomo, mu osa esala e bo kii osamana Nzaami.

⁷ Lo mu ebvulu kii byele, yini a mukwuru a bangaa ba Nzaami áakasomo omo sa limõ mu mvulu, mu ogwa ekaba kii makili mu nkooro a bibili bi ndeme ya bibi ndaa baara.

⁸ Obo bu ókasuo Mufulu a Ngili ti nzili yi a ebini kii ngili nkini ka bádzubulu yo o, buulu ebvulu kii nsomo éli nkini mu mutele.

⁹ Ekye me elyimi ki mu matala mama lolo ki eekasuo ti bikaba ya mikaba bi baakagwa ka bikughu otsehebe mukolo a munde wu aak-abuono Nzaami obo o.

¹⁰ Mimye mi mitala bi-odza, bi-onjma, mis-wagha mimi mawa-mawa. Mimye mili yini a mikele mimi embwuru, mi bágwi tee mu matala ma baasobo mandagha mwohonu.

Mukaba a Kriste

¹¹ Lo Kriste ágyi ti anga mukwuru a bangaa ba Nzaami wu bilogho bi bibwe bi biigya. Nde ásomo mu ebvulu ki ebvulu bunene ya ki ebvulu mukughu, ki bágwene ogyighili mu myaã mi baara, mbaala ti, kye ka eli ki e nsie yi o.

¹² Nde ásomo sa limõ mu ebini kii ngili, nde ka ágwi makili mama bantaba ya mama mapulu ma bangoomo o, lo ya makili mama ndaa ndeme mu ofiri ekolo kii mibvu ya mibvu mu bihi.

¹³ Mu kuulu, kala ti makili ma bantaba ya mama balumu ba bangoomo, bwunu we mun-yeẽ a eburu e ngoomo wu baakagyiri ña yulu a ba baasunumu biikagwa bungili mu otsehebe manyuru ma bo,

¹⁴ lo bunu-abo makili ma Kriste, wu áagwi nyuru a nde yi gwene a epfwumu mu Mufulu wu a mibvu ya mibvu kundaa Nzaami, maakuono obvulu otsehebe mikolo mi bihi mu bigyighili bi bíkpi, mu kuulu lisakasamana Nzaami wu a mweẽ.

¹⁵ Me mu obo Kriste ali mubvughu endughu kii ogwihini ku onyaghara, mu kuulu lipfu li nde bu ligyi mu okala esughu kii okwulu baara ba bátsumunu mangili ma ogwihini kuu nsomo, babo ba bágyughu mbili, bo bagwolo pfa lili mibvu ya mibvu li ágwi bo misiini.

¹⁶ Buulu, oŋo ŋa badzyi onama waa ya manzili ma ósuo wu áapki, oli mupfunu mu osuo ti mbwuru munde wu áalyele mandagha mamo ákpi.

¹⁷ Waa ya manzili ma ósuo wu áapki bili mupfunu kala ti mbwuru wu áasuo bye aakpi. Bye ka bili a mupfunu o kala ti munde wu áasuo bye li nkini mweẽ.

¹⁸ Me mu obo, ogwihini kuu nsomo ka ókughu obaana okala o kala ti makili ka matsajama o.

¹⁹ Mu kuulu, Moyidze bu amana otanja nswe litumu ŋa nkulu a baara bwohono, bwunu a bu oli Mikyene, nde ágwolo makili ma mapulu ma bangoomo ya mama bantaba, ábvughu mo ya madza, ágwolo mupa eko kii mungala ya ágwolo mpala a idzope, ya ábwi onyahala mo mu mukaana a Mikyene ya mu baara bwohono,

²⁰ ya ákalyele ti:

*Ma ngu makili mama ogwihini
ku oosi Nzaami mu be.*

²¹ Ya nde anyahala si makili ŋa yulu a ebvulu, ya ŋa yulu a byehene bi baakasalala mu obuono Nzaami.

²² Ya Mikyene miikalyele ti byehene biikakala tse-tse mu makili. Kala ti makili ka matsanama o, lo kolokolo lo we.

²³ Kala ti bibye bi bili bifaana bi bilogho bi bili ku mayulu bikughu okala tse-tse mu otsanama ku makili, ofaana okala ti bilogho byeme bibi ku mayulu bikala bi bitsyeme mu mikaba mi mibvulu bubwe.

²⁴ Mu kuulu, Kriste ka ásono mu ebini kii ngili ki ógyighili myaã mi baara o, ki eli mu efaana ki ebini kii ngili kii nganma, lo nde ásono mu yulu, mu omonono mu matala ma ŋa busu bu Nzaami, mu nkooro a bihi-a-be.

²⁵ Ya ka oli kuulu ti nde agwa nyuru a nde nsalagha o, bwunu a bu ookasa mukwuru a bangaa ba Nzaami wu aakasomo mu ebini kii nkara ngili nswe mubvu, ya makili maala ka mali mama ndaa-deme o.

²⁶ Buulu nde ákaakamono mpara nsalagha, obaana ku bagyighili nsie. Lo mu matala mama masini ma, Kriste aamonono sa limõ, mu omaha masumu bu agwi nyuru a nde ti anga mukaba.

²⁷ Ya buulu bákehe ti baara okakpa sa yina limõ, ŋa mbihi oŋo basa mumfwunu,

²⁸ bwunu obo si Kriste ágwi nyuru a nde mukaba sa limõ mu omaha masumu ma mpwumu a baara. Nde sa akala amonono sa lili ywolo, ka mu oyamaha masumu o, lo mu oyabvwughu babo ba bali mu okakebe nde.

10

¹ Mikyene mi Moyidze mili yini a efaana ki bilogho bi akala biigya, lo ka mili enganma ki bilogho byeme o. Me mu obo, mye ka mikasa kuulu ti babo ba baakabehene ya Nzaami bakala mukughu o na baakagwa bo mikaba myini mimye matala mwohonono mu nswe mubvu.

² Kala pele, ba baakasamana Nzaami obo, bákaakala tse-tse sa limō mu masumu ma báli a mo. Bo ka bákaafirikala a ebili ki masumu ma bo o. Ya bákaanyaã ofirikagwa mikaba.

³ Lo mu mikaba mi baakagwa, baara baakalibili mweē mu masumu ma bo nswe mubvu.

⁴ Buulu ka okughu okala o ti makili ma balumu ba bangoomo ya mama balumu ba bantaba mamaha masumu.

⁵ Me mu obo, Kriste bu agyi na nsie nde ályele ti:

«We ka aafiridzyi ti bagwa we mikaba ya bikaba o,

Lo we aabuo me nyuru.

⁶ *We ka aamono esee mu mikaba mi baakatsughu myehene ya mikaba mimi mu kolokolo a masumu o.*

⁷ *Ojo me áandyele ti: “Me ndindogho, me aangyi mu osa gwaa li we Nzaami”, bwunu a bu básono mu mi mitala me mu Mukaana wu a ngili.»*

⁸ Nsomo nde átswama olyele ti:

We ka aadzyi o ya ka aakihi o, ngu okala mikaba mimi ogwa, bikaba, mikaba mi baakatsughu myehene, ya mikaba mimi mu kolokolo a masumu, bibaakagwa ti bwunu a bu ookalyele Mikyene.

⁹ Na mbihi nde áfirilyele ti: *Me ndindogho, me aangyi mu osa gwaa li we*

Mu obo, nde ámaha ngwa-ngwa a mikaba yi a nsomo ya ákyihi yi a gyolo.

¹⁰ Me mu waa lilo baasi bihi-a-be baba ngili mu ekaba ki nyuru a Yiisu-Kriste, ki bágwi sa limõ.

¹¹ Nswe ngaa a Nzaami aakateme ne nswe et-sughu ña mbughu a esala e nde ya aakagwa mikaba myini mimye nsalagha, lo mye ka mikughu omaha masumu o.

¹² Lo nde bu amana ogwa mukaba mumõ mu kolokolo a masumu, nde ábwi-nsini ku kwogho e Nzaami kii babaghala mu matala mwohonon.

¹³ Ya mu bu, nde li mu okakebe tee mu matala ma baatwulu mitaara mi nde mikala nkara a myili mi nde.

¹⁴ Mu kuulu, me mu ekaba yini a emõ ekye nde ási kuulu ti babo ba ási nde baba tse-tse bakala mukughu mu matala mwohonon.

¹⁵ Mufulu a Ngili si li mu osuo bihi bumpughulu, buulu ña mbihi nde aakalyele ti:

¹⁶ *Ku me ogwihini ku akala aansa me ya bo,
Na mbihi a bitsughu bibye, obo me bu olyele
Mfumu:*

*Me sa ntwulu Mikyene mi me munsa mikolo mi bo,
me sa nsono mye munsa bitsimi bi bo*

¹⁷ Ya ti:

*Me akala ka afirindibili mweẽ mu masumu ya mu
bubi bu bo o.*

¹⁸ Buulu, ña baasi masumu kolokolo, ka baafirikagwa ekaba mu nkooro a masumu o.

Mbili mu okala a mukama

¹⁹ Bandughu mu kana, me mu obo bihi-a-be lili a kana mu osomo mu bumpoholo mu ebini kii ngili mu makili ma Yiisu,

²⁰ oŋo, bihi li li a nzili yi nyaghara ya yi bumweẽ yi aadzubulu nde bihi ŋa kara li eko, mbaala ti, mu nyuru a nde yi musunu.

²¹ Ya bihi lili a mukwuru a bangaa ba Nzaami wu bábyaha mu otumu nzo a Nzaami.

²² Lo litswe likabehene ya Nzaami mu mukolo mumõ ya kana lili mukughu, mu mukolo wu gwene a ebili, ya nyuru yi básuagha mu madza mama tse-tse.

²³ Litswe likakwara emiini e bihi ki liikalyele ŋa nkulu a baara bwohonon ti eli kii nganma, mu kuulu munde wu aasi misiini li wu baakughu osa kana mu nde.

²⁴ Litswe likakagwa banganda mpini bihi-a-bihi mu okala a dzyi ya okasa bigyighili bi bibwe.

²⁵ Ka linyaghala bimvununu bi bihi o, ti anga bu oli epfu kii babake. Lo litswe likagwa bihi-a-bihi mpama mu kuulu be lili mu omonon ti Etsughu eebehene.

²⁶ Buulu, kala ti bihi liikasa masumu mu nko ŋa mbihi a ŋa lisoolo enganma, ndagha yi ogwa mikaba mu nkooro a masumu ka yifirisyiili o.

²⁷ Lo ndagha yi aasyili yini a okebe mu nza-lamweẽ mumfwunu ya kyanana kii mbaa yi aatsughu ba baakabihi okasa waa li Nzaami.

²⁸ Kala ti mbwuru aatsumunu Mikyene mi Moyidze ya kala ti oli a bampughulu buolo, bwunu we batere mu ndagha oyo, lo bafaana odzwa nde ku ogwene a nyiĩ.

²⁹ Mu bitsimi bi be, nsa masyeme mafaana

kundaa munde wu aatsua Mwana a Nzaami, wu aatsaala bungili bu makili mama ogwihini maala nde ábagha bungili mu mo, ya wu aatughu Mufulu wu a nyiĩ?

³⁰ Buulu, bihi lisoolo munde wu áalyele ti:

Me me aakambvurulu etere, me me aakangwa mufuru!

Ya wu áafirilyele ti:

Mfumu sa alamana baara ba nde.

³¹ Obwa ŋa myaã mi Nzaami wu a mweẽ oli ndagha yi a nsihi.

³² Lo lilibili mweẽ mu mi líbwana a be mu matala ma máluru, maala be bu lisaagyagha otsyeme o Nzaami, be límono kimini ya líisi mukama mu odzwana ekyini kii mpini.

³³ Mu kuulu matala mana bákagyaŋana be ŋa mihi mi baara bwohono mpaala bákatughu ya bákamwehẽ be kimini, matala ma make be líibvuŋunu emõ ya babo ba bákamono kimini ti anga be.

³⁴ Mu kuulu, be líkamono nyiĩ a ba báli mu boloko, ya be líikihi mu esee ti bagwohono bilogho bi be, bu lisoolo ti be lili a busini bu bubvulu bubwe ya baala ka buukafa o.

³⁵ Mu obo, ka linyaghala kana li be o, mu kuulu lo lili a mufuru wu munene.

³⁶ Mu kuulu, be lili a nzala a mukama, buulu ŋa mbihi a ŋa liisa be waa li Nzaami, be ligyagha bibye bi ásiini a nde be.

³⁷ Mu kuulu básono ti:

*Osyili mana matala, edzighi ebi,
ya munde wu aagya sa agya,
nde ka gyili o.*

38 *Wu a me Wu-a-bunsumu sa akala mweẽ mu kana,
lo kala ti nde bvughuru mbihi, me ka mono esee mu nde o.*

39 Bihi, bihi me baala ka lili baara babo ba baakabvughuru ku mbihi ya baakagwunumu o, lo bihi lili baara babo ba baakasa kana ya bali mu nzili yi obvwughu.

11

Kana lili bakwuru

¹ Kana me osa emiini kii nganma ya okihi ti limaabagha bilogho bibye bi lili mu okakebe, nzili yi obaghala bi liigwene okamono.

² Me mu kana básuo bumpughulu bu bubwe kundaa bakwuru ba bihi.

³ Mu kana, bihi liikabaghala ti nsie bábuo yo mu Ndagha a Nzaami, mu obo bilogho bi biikamonono bágyighili bye mu bi biigwene okamonono.

⁴ Me mu kana, Abele ágwi Nzaami mukaba wu abvulu wu a Kayẽ mu bubwe. Mu kana lilo, básuo bumpughulu mu nde ti nde li wu bunsumu. Nzaami ndeme ásuo bumpughulu mu bikaba bi nde. Mu kana lilo, nde nkini li mu okabili, ngu okala ti nde ákpi.

⁵ Mu kana bágyene a Enoke ku mayulu mpaala anyaã okpa, ya ka báfirimono nde o mu kuulu Nzaami áseene nde mu mayulu. Lo nsomo aseene nde mu mayulu, Nzaami ásuo bumpughulu mu nde ti Enoke ákagwa Nde esee.

⁶ Ankoho, gwene a kana, mbwuru ka kughu omonono mubwe ña nkulu a Nzaami o. Buulu,

munde wu aabehene ya Nzaami faana osa kana ti Nzaami li, ya me nde aakagwa mufuru kundaa babo ba baakasagha nde.

⁷ Mu kana, Nzaami ágyehe Nowe mu mandagha maala nkini ali ka bákamono mo o, nde ágyughu Nzaami ya átwu bwara ba bunene mu obvwuhu dzumu li nde. Obo me bu ásuo nde ti baara ba nsie báli babi, ya mu kana nde ágyagha pfa lili bunsumu.

⁸ Mu kana, Abarahame bu akihi mbili yi ágyughu nde, nde ágyene ku nsie yi áfaana nde ogyagha ti pfa, ya nde ágyene gwene osoolo ku ákagye.

⁹ Mu kana, nde áyikala mu nsie yi misiini ti anga ku nsie yi bunzyi, nde ákakala kunsu bibvulu. Idzake ya Dzakobe si bákakala kunsu bibvulu, ya boho si bágyagha pfa li misiini myini mimye.

¹⁰ Buulu nde ákakebe bvulu li lili a bitsini bi bibagha bi bigwama, liili ngu Nzaami ndeme áasuo bu baatwu ya áatwu lo.

¹¹ Mu kana, Sara ndeme si, wu áli etini ya wu ómaaluru bamvulu baba oburu, ábagha lileene li obagha mwana ya bateghele, mu kuulu nde ási kana ti, munde wu ágwi misiini, sa asa ti mye mikeele.

¹² Me mu obo si, mu mbwuru mumõ, wu áali ku bele a lipfu, báburu biseene bi bipfini ti banomanomo mu yulu, ya ka bakughu otala bye o ti anga dzyele lili mu mukogho a mubu.

¹³ Baara bwohonu babo bákpi ya kana, ku ogwene a obagha bilogho bi básiini a bo. Lo bo bátaala bye ku la, ya bámono esee mu bye, bo bábaghala ti bo báli banzyi ya minduru-nzili na

yulu a nsie.

¹⁴ Buulu, ba baakabili obo, baakasuo emwehẽ ti bo bali mu okabulusagha nsie yi a bomo.

¹⁵ Ya kala ti bo báli a manguo mu nsie a bo yi básihi, lo nkini bo bákaabagha matala mama obvughuru oko.

¹⁶ Lo bo bákasagha nsie yi bvulu bubwe, nsie yi a ku yulu. Me mu obo, Nzaami ka li a budzwa o ɲa baakata bo nde ti Nzaami a bo. Buulu me nde áagyili bvulu lilo mu bo.

¹⁷ Mu kana Abarahame, wu ógyeele Nzaami kana, ágwi Idzake mwana a nde wu a mbunu ti anga mukaba, nde wu áagyagha misiini.

¹⁸ Ya Nzaami ályele kundaa nde ti:

Me mu Idzake we akala aabagha baana ya bateghele.

¹⁹ Nde ákatsimi ti Nzaami áli a lileene mu osiili mbwuru wu áakpi. Me mu obo bábvurulu nde mwana a nde. Ndagha oyo yili nkumu.

²⁰ Mu kana, Idzake áseme si Dzakobe ya Edzawu mu nkooro a mandagha ma maagya ku nkulu.

²¹ Me mu kana, Dzakobe mu matala mama osomo mu lipfu, nde áseme baana ba Dzodzefe mumõ-mumõ, *ya bu asinji mu mukaana a nde, ásamana Nzaami.*

²² Me mu kana, Dzodzefe, mu matala mama osomo mu lipfu, nde ábili mu opala o baana ba Isarayeke mu Edzipite ya átswi bo mikele mu mi mitala miwehe mi nde.

²³ Mu kana, ɲa mbihi a ɲa baburu Moyidze, taara ya ngughu a nde básweghe nde mu bangoono batere. Bu bámono bubwe bu mwana, bo

ka báli a nzalamweẽ mu obihi onama mukyene wu ógwi mukogho o.

²⁴ Mu kana, Moyidze bu akulu, nde ábihi ti bakata nde ti mwana a mwana a Faraõ wu mukaha.

²⁵ Nde ásuolo mu omono kimini emõ ya baara ba Nzaami ña ebini kii omono esee kii masumu mu mana a matala.

²⁶ Nde ámono ti bupfuru ba ómono Kriste búli ti anga busini bu bubvulu bunene ya busini bu nsie a Edzipite, mu kuulu bitsimi bi nde bíli mu mufuru wu aagya ku nkulu.

²⁷ Mu kana, nde ámara Edzipite gwene a obara nkehe a mukogho, nde ákuru mukolo buulu nde áli ti anga mbwuru wu li mu okamono munde wu aagwene okamono.

²⁸ Mu kana, nde ási kyiri kii Paake ya ákaha musuagha wu makili mu bidzughubu bi manzo, mpaala Wu-aakadzwa anyaa odzwa baana ba Isarayeke ba babaghala ba bansomo.

²⁹ Mu kana, bo bápala mubu wu a Bie ti anga ña yulu a nsie yi a kee, lo basi-Edzipite ba bágyeele opala mubu, bákpi mu madza.

³⁰ Mu kana, baana ba Isarayeke bádzenene bibagha bi bvulu li Dzeriko mu bitsughu nsaama ya ña mbihi bye bíbwi.

³¹ Mu kana, Rahabe, mukaha nga-a-enkwunu, ka ákpi emõ ya ba baagwene okanama litumu o, mu kuulu nde ágyagha bubwe babo ba báyakere bvulu.

³² Nki ndagha me aafirindyele? Me ka mbagha matala o mu obili mu myehene mi mitala Dzededõ,

Barake, Samesõ, Dzefete, Dabvide, Samwele ya mibighili.

³³ Mu kana, bo bábwihi bimpu, básalala bunsumu, bámono misiini bu mikeele, bákuru miŋma mi bankoho,

³⁴ bádzihibi mpini a mbaa, bábvwughu mu lipfu lili mpele a lipee, bo bádzughu mu mabyele ma bo, básuo bukyini mu mamvulu, bábyi mampwumu ma bambumbulu baba banzyi.

³⁵ Mu osighili mu lipfu, bakaha báfirimono baara ba bo ba bákpi. Lo babake bámwehẽ bo mpaara tee ku lipfu, mu ku bábihi ti bakwulu bo, mpaala babagha osighili mu lipfu ku obvulu bubwe.

³⁶ Bakimi, bámono mpara yi a munkulu, yi a nswa-nswa, yi a bibolo ya yi a boloko.

³⁷ Bádzwi bo mu mameẽ ya bátsyiri bo mu bitsulu byele mu ewaala, bádzwi bo mu lipee. Bo bákabulugye magye-agye, bo bálaha bibaana bi bindoomo ya bibaana bi bantaba, bo ka báli a elogho o, bámwehẽ bo kimini.

³⁸ Nsie oyo ka yíli nsie yimbwe kundaa bo o, bo bákabulugye magye-agye ku masyehe ya ku yulu a minguo, kunsu mangala ya kunsu mambie.

³⁹ Ngu okala ti básuo bumpughulu bu bubwe mu bo bwohono, mu nkooro a kana li bo, lo bo ka bábagha bilogho bi bágwi bo misiini o.

⁴⁰ Buulu Nzaami ábunu bihi-a-be bilogho bi bibvulu bubwe, ya nde ka ádziyi o ti baara babo bakala mukughu gwene a bihi.

Litswe litaha mihi kundaa Yiisu

¹ Mu obo, buulu mpwumu a bampughulu yi alagha yiidzyi bihi-a-be, litswe litsili leme lwohono ya masumu ma maakadzyi bihi-a-be gwene a mpara, ya litswe libara ntyini yi a engili-angi yi ooluomo bihi-a-be Nzaami tee ku masini.

² Litswe litaha mihi kundaa Yiisu, munde wu aakasa ti bihi libagha kana ya wu aakasa ti lo likala mukughu. Nde wuulu, bu amono esee ki ékakebe nde, ákihi okpa ña kuruwa gwene a budzwa. Ya mu matala ma, nde aabwi-nsini ku kwogho kii babaghala ki likubu li Nzaami.

³ Litsimi munde wu áakuru mukolo mu mi ógyighili nde banga-a-masumu, mpaala be linyaã okolo ya bukyini bu be bunyaã ofa.

⁴ Mu ekyini e be ya masumu, be nkini liisi ngyi mu odzwana tee ku lipfu o.

⁵ Ya be liidzimini mpama yi bágwi be ti anga yi bágwi kundaa baana ba babaghala:

*A mwana a me! Ka mono o ti masyeme ma Mfumu
mali mama bwunu.*

Ka kolo o kala ti nde fyeẽ we.

⁶ *Mfumu aakafyeẽ munde wu aakadzyi nde,
Mu kuulu, nswe mwana wu aakadzyi Nde, Nde
aakakaha nde nswa-nswa.*

⁷ Mpara yi lili mu okamono be, me mu otwulu be bunsumu. Nzaami aakagwolo be ti anga baana ba nde ba babaghala. Munde nki mwana wuulu taara a nde ka aakasyeme nde o?

⁸ Kala ti ka batwulu be bunsumu bwunu a bu baakatwulu baana bwohono bunsumu o, be ka lili nkara a baana o, lo be lili baana ba báburu ku mbala.

⁹ Buulu bihi bwohono líli a taara wu a mu musunu wu áakasyeme bihi ya wu líkagwa budziri, lo mu emakye liikakwono obvulu ok-
ihi litumu li Taara wu mayulu, mpaala libagha bumweẽ?

¹⁰ Taara munde ákasyeme bihi mu mana matala, ti bwunu a bu ákadzyi nde, lo Nzaami aakasyeme bihi-a-be mu nkooro a bubwe bu bihi, mpaala agwa bihi-a-be bungili bu nde.

¹¹ Oli ngan̄ma ti matala ma baakatwulu mbwuru mu bunsumu ka maakamon̄ono ti matala mama esee o, lo mama minyoõ. Lo ɲa nseele, mo maakaburu bimburu bibi edzuunu ya bibi bunsumu kundaa babo ba baakihi ti batwulu bo mu bunsumu.

¹² Me mu obo, ligwa myaã mi be mi miikolo ya mabuo ma be ma mali mu okateghere mpini.

¹³ Ya mu nkooro a myili mi be, lisa manzili makala nsumu, mu kuulu kwulu kii nga-a-epfwumu enyaã ominji, lo kye edzughu.

Bunsumu mu mbili a bakriste

¹⁴ Liikasagha okala mu edzuunu ya baara bwohono, ya liikasagha bungili, buulu gwene a bungili, mbwuru akala ka mono Mfumu o.

¹⁵ Likahala mihi mpaala mbwuru si mumõ anyaa okuono a bwehe bu Nzaami, *ya mu kuulu mudza wu a nkala bu alughubu*, anyaa osohobo mpaatsala ya obyihi baara balagha.

¹⁶ Likahala mihi mu kuulu mbwuru si mumõ anyaa okala a enkwunu bwunu we wu a gwene a budziri mu bilogho bibi ngili, ti anga Edzawu wu áatyeghe bukwuru bu nde mu nkooro a bi-odza.

¹⁷ Be lisoolo ti, ŋa nseele, Edzawu bu asagha obagha liseme kundaa taara a nde, taara a nde ábihi nde lo ogwa. Mu obo, nde ka áleene osobo bitsimi bi taara a nde o, ngu okala ti nde álili ku olagha.

¹⁸ Mu kuulu, be ka líiyabehene ya bilogho bi bakughu oberene a bye o: Ngu okala mbaa yi aakalughulu, ngu okala mpyibi, ngu okala mpyibi yi a laŋa-laŋa, ngu okala efulu kii mpini,

¹⁹ ngu okala likyi li mvulu-a-mvulu, ngu okala nkele a ndiŋi yi áakabili. Ba bákagyughu yo báluomo ti banyaã ofiribwehe ndagha si mō nkimi.

²⁰ Buulu bo ka bákughu okuru mukolo mu litumu li o: «Nswe munde wu aaberene a munguo sa badzwa nde mu mameẽ, ngu okala ti nyama.»

²¹ Mandagha ma bámono bo mábvulu nsihi ya Moyidze ályele ti: «*Me ndi a nzalamweẽ yi alagha ya enkwughu.*»

²² Lo be líigyabehene ya munguo a Siyō ya bvulu li Nzaami wu a mweẽ, Yerusaleme lili mayulu, ya mapfwunu ma banye-yulu ba bábvununu mu kyiri,

²³ ya emvununu kii baana ba báburu nsomo, baala mankwumu ma bo básono mu mayulu, ya Nzaami wu li nsughu-a-lamana a baara bwohonu, ya mifulu mi baba bunsumu ba bali baara baba mukughu,

²⁴ ya Yiisu wu aakabvurulu endughu kii ogwihini ku onyaghara, ya muswagha wu a makili ma maakabili bubwe ku oluru mama Abele.

²⁵ Lisa mayele, ka libihi ogyughu munde wu li mu okabili kundaa be o! Buulu, babo ba

bábihi ogyughu munde wu áakagyehé bo ña nsie ka bábvughu mu masyeme o. Bihi-a-be si ka libvwughu mu masyeme o kala ti libihi ogyughu munde wu li mu okabili mu mayulu.

²⁶ Likyi li nde áli linyihi nsie, ya mu matala ma nde li mu ogwa misiini mi:

Mu sa likimi me ka firinyihi

yini a nsie o, lo ya yulu si.

²⁷ Mbiili yi: *Mu sa likimi yili mu osuo ti bilogho bi bágyighili sa binyiñi ya sa bidzimini, buulu bibye biili ka biikanyiñi o bikakala.*

²⁸ Mu obo, buulu bihi-a-be lili mu ogyagha empu kiili ka bakughu onyihi o, litswe likabvurulu Nzaami matuono, likasamana nde mu osamana ku ookagwa nde esee, budziri ya enzaami.

²⁹ Mu kuulu *Nzaami a bihi li si mbaa yi aakat-sughu.*

13

¹ Nyaã dzyi lili bandughu mu kana likakala ña kara li be.

² Liikagyighili ogyagha banzyi ku obwe, mu kuulu mu baara ba bási obo, bana bágyagha bange-yulu ku ogwene a osoolo.

³ Likatsimini baara babo ba bali mu maboloko, ti anga be lili emõ ya bo munsa boloko. Likatsimini babo baala bali mu okamwehẽ bo kimini, buulu behe si lili a manyuru ti anga bo.

⁴ Nyaã baara bwohono bakagwa mabala budziri, ya nyaã mbughu yi mabala yikakala

yi a ngili, mu kuulu Nzaami sa alamana banga-a-enkwunu ya ba baakabvughu mbughu ya mukala bwunu we mulumu a nganda-mbwuru.

⁵ Linyaã okadzyara mu litumu li ntono a nzi. Likala a esee mu bilogho bi lili a be, mu kuulu Mfumu ndeme ályele ti: *Si okala ka bunu, me akala ka anyaa we o, me akala ka nyaghala we o!*

⁶ Me mu obo bihi likughu olyele ya bukyini bwohonono ti:

Mfumu li mubaha a me

Me ka nkala a nzalamweẽ o

Emakye mbwuru akughu osa me?

⁷ Likalibili mweẽ babo ba bákatumu be, ba bákaluo be Ndagha a Nzaami. Limono bu ósughu bumweẽ bu bo ya linama efaana kii kana li bo.

⁸ Yiisu-Kriste li wuunu munde, matsighi, lolo ya mu matala mwohonono.

⁹ Banyaã opfiri be mu maluo mama mawa-mawa mama bunzyi. Mu kuulu, oli bubwe ti mikolo mi be mibagha mpini mu bwehe bu Nzaami, lo ka mu mikyene mi mitala bi-odza o, miili babo ba baakanama mye ka baakabagha ndaana mu mo o.

¹⁰ Bihi-a-be lili a ebini ki baakagwa bikaba, ya ba baakasala munsa ebvulu ka bali a muswa mu odza bilogho bi baakagwa bikaba ña ebini ekye o.

¹¹ Mu kuulu, bibyimi bi banyama biili mukwuru a bangaa ba Nzaami aakabiri makili ma bo munsa ebini kii ngili mu nkooro a kolokolo li masumu, baakatsughu bye ku mbala a mamfulu.

¹² Me mu obo Yiisu si ákpi ku mbala a bvulu, mpaala akirili baara bakala baba ngili mu makili ma ndeme.

¹³ Mu obo, litswe lipala ku mbala a mamfulu mu oyibwana a nde, mpaala limono bupfuru bwunu a bu ámono nde.

¹⁴ Mu kuulu, ña busu bu nsie ña bihi-a-be ka lili a bvulu li lili mu matala mwohonon o, lo bihi-a-be lili mu osagha bvulu li lili mu ogya.

¹⁵ Mu Yiisu, litswe likagwa mikaba mimi masyighi kundaa Nzaami mu nswe matala, mbaala ti, mandagha ma maapala mu minjma mi bihi makasyighi nkwumu a nde.

¹⁶ Lo ka likadzimini okagyighili mandagha ma mabwe ya okabaha babake o, mu kuulu, mimye me mikaba mi miikagwa Nzaami esee.

¹⁷ Likakala a bintamana ña nkulu a ba baakatumu be, likanama litumu li bo. Mu kuulu bo baakakahala mihi mu nkooro a miwumunu mi be, bu basoolo ti bo sa basuo esala bo ekye kundaa Nzaami. Likasa obo mpaala bo bakasala esala mu esee, lo ka mu minyoõ o. Mu kuulu kala ti bo baakabulunyoo, be ka libagha ndaana o.

¹⁸ Likasamana Nzaami mu bihi, mu kuulu bihi lili a kana ti bitsimi bi bihi bili tse-tse ya lili a waa lili okala a nzya-nzyara yi mbwe mu mandagha mwohonon.

¹⁹ Me ngwi be mpama yi alagha mu okasamana Nzaami mu mimye, mu kuulu babaabvurulu me kundaa be.

Lisamana

²⁰ Nyaã Nzaami wu a edzuunu, munde wu áasiili ña kara li ba bákpi munkala-bibuolo wu

munene, Mfumu a bihi-a-be Yiisu, mu makili mama ogwihini kuu mibvu ya mibvu,

²¹ asa be likala baara ba bakughu ogyighili mandagha mwohono ma mabwe mu okuhu waa li nde. Nde asa mu bihi mandagha ma aakadzyi nde, mu Yiisu-Kriste. Nyaã nde akala a nsia mu mibvu ya mibvu. *Amene!*

Mamboro

²² Bandughu ba me mu kana, me nduomo be mu okala a mukolo wu munene mu okebe ndagha yi a mpama yi oyo. Mu kuulu mukaana wu áansono be li mupfi.

²³ Lisoolo ti baapaha mu boloko Timote ndughu a bihi-a-be mu kana. Kala ti nde baagya, lo bihi a nde sa liyamono be.

²⁴ Ligwa bwohono ba baakatumu be ya baba ngili bwohono mamboro. Babo ba bali ku Itali bagweghe be mamboro.

²⁵ Nyaã bwehe bu Nzaami bukala ya be bwohono!

Teke Sud-Ouest

Teke-Tyee: Teke Sud-Ouest (New Testament)

copyright © 2024 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Teke-Tyee)

Contributor: Wycliffe USA

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2025-07-09

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 9 Jul 2025 from source files dated 9 Jul 2025

6f558581-83f7-55dd-acef-3d682f6a705d